

ויזרע יצחק

שנה יב'

<p>פרשת "יתרו" הפטרה: "בשנת מות" כ' שבט תש"ף</p>	<p>יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>זמני השבת</p> <table border="1"> <tr> <td>ת"א</td> <td>ת"ב</td> <td>ת"ג</td> </tr> <tr> <td>16:53</td> <td>17:03</td> <td>16:47</td> </tr> <tr> <td>18:03</td> <td>18:04</td> <td>18:04</td> </tr> <tr> <td>18:39</td> <td>18:40</td> <td>18:35</td> </tr> </table> <p>כניסה יציאה ר"ת</p>	ת"א	ת"ב	ת"ג	16:53	17:03	16:47	18:03	18:04	18:04	18:39	18:40	18:35
ת"א	ת"ב	ת"ג												
16:53	17:03	16:47												
18:03	18:04	18:04												
18:39	18:40	18:35												

הגיגים לפרשת השבוע

"ויצא משה לקראת זוותנו" (שמות יז' ז)

אומר ה"ספורנו" שמשם יוצא לקראת יתרו, למרות שאין לפי מעלתו של משה הוא מוחל על כבודו כדי לקדם את פניו של מי ששילם לו טובה בעת צרתו, מצד הכרת הטוב, כעין מה שנאמר "ואת מאמר מרדכי אסתר עושה" משום הכרת הטוב על כך "שהיתה באמנה אתו", לעומת זאת רואים את חוסר הכרת הטוב מצד שר המשקים ממה שנאמר "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו".

"כי יהיה להם דבר בא אלהים... והודעתני את זוקי הא-להים ואת תורתיו" (שמות יז' טז)

לפי ה"אלשיך" הקדוש בפסוק שלפנינו משה משיב ליתרו על כל שאלותיו, מה שיתרו חס על טרחתו של משה כששאל "מדוע אתה יושב לבדך". התשובה היא שאין עוד מישהו שיכול לדון זולת משה. שהרי "כי יהיה להם דבר", כלומר כאשר יש מחלוקת ביניהם, ואין עדים, כלומר הדבר גלוי רק להם. אותו הדבר בעצמו "בא אלי". ומתגלה לפני המעשה כפי שהיה. ואם אחד מהם יטען דבר במרמה, ברוח הקדש שבי אני אדע את מצפוני לבו. וכך אוכל לשפוט לפי מה שבלב האיש ולא לפי מה שהוא מוציא מפיו. וזה מה שאמר "ושפטתי בין איש", שהוא, מה שבין איש בקרבו ובלבו, "ובין רעהו" מה שבקרבו לבו, וזה דבר שאין אחר זולתי שיוכל לדון כך. ומה שהדבר אורך "מבקר עד ערב" הוא משום שעל הדרך "הודעתני את חוקי הא-להים ואת תורתיו". כלומר, אם העניין היה רק לשפוט את העם, לא היה צריך את כל היום. אך כיון שגם "הודעתני את חוקי..." לכן צריך את כל היום.

"וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום" (שמות יז' כג)

רבינו החיד"א מביא ב"נחל קדומים" את פירושו של רבינו אפרים על הפסוק ואומר שיתרו ואומר למשה שאם המצב שיש בית דין אחד שבו כל הדינים נחתכים על פי משה יימשך, יכול להיות שיהיה בעל דין שהדין שלו יתעכב מספר ימים בגלל העומס על בית הדין, אך אם משה יפעל כעצת יתרו ויקים מספר בתי דין, הרי שאותו בעל דין "יבוא על מקומו בשלום", כלומר יחזור מיד לביתו כיון שאם בית דין אחד לא יהיה פנוי הוא ילך לבית דין אחר שיפסוק את דינו, ומה שנאמר "בשלום" כלומר שנעשה לו הדין מיד כי ידוע ש"דין" נקרא שלום.

"ויבזר משה אנשי זיכ" (שמות יז' כה)

למרות שיתרו מציע למשה לבחור מבני ישראל לדיינים את בעלי התכונות הבאות: "אנשי חיל, יראי א-להים, אנשי אמת, שנאי בצע" (שמות יח' כא) הכתוב אומר שמשם בוחר רק את "אנשי החיל", מסביר ה"חזקוני" ש"אנשי חיל" הכוונה היא לעשירים, ותכונה זו יכול היה משה להכיר כיון שזוהי מידה חיצונית, אבל מדות שקשורות ללב כגון "יראי א-לוקים", "אנשי אמת" ו"שונאי בצע" אין אפשרות לבשר ודם לראות אלא רק לפי אומד הדעת, לכן לא הזכירם כאן משה, גם בחומש דברים הזכיר משה רק "חכמים ונבונים וידועים" כיון שתכונות אלו יש ביד האדם להכיר בחבירו אם הוא חכם או לא, אבל אם הוא "ירא שמים" אין אדם יכול להכיר בחבירו.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

הרב מאיר אלעזר עטיה בן זוהרה ז"ל נלב"ע ט' אדר ב' תשע"ט

פרלה לוטאט בת סימונה ז"ל נלב"ע כב' מרחשון תש"ף

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל

יצחק בנימין בר שורין ז"ל

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

תנצב"ה

"ויקחו יתרו זוותן משה את ציפורת אשת משה אזור שיכוזיה" (שמות יז ב)

מדוע מייחס כאן הפסוק את יתרו למשה, "יתרו חותן משה", ואילו בפסוק הקודם מוצג יתרו בשני כינויים: "כהן מדין" ו"חותן משה"? מסביר ה"אור החיים" הקדוש שלמרות שהיו ליתרו כינויים מכובדים ויוקרתיים כגון "כהן מדין" יתרו מאס בכל הכינויים הללו ובחר להתהדר רק הכינוי "חותן משה", וזה רמוז באמור "ויקח יתרו", מה לקח" הוא לקח משני הכינויים שבהם הוצג בפסוק הקודם את הכינוי "חותן משה" ולא את הכינוי "כהן מדין".

"ויהי במזורת" (שמות יז ג)

"ויהי ממחרת - שהוא ממחרת יום הכיפורים" (מדרש)

מסביר ה"פנים יפות" שהכתוב מזכיר שהיה זה אחרי יום הכיפורים כדי להודיע את שבחו של משה שעד יום הכיפורים משה היה עסוק בלכפר על העוון שבין ישראל לבין המקום, ולאחר שהתכפר להם העוון הזה ביום הכיפורים. כמו שאמרו חז"ל שיום הכיפורים מכפר על עבירות שבין אדם למקום ולמדו זאת מהכתוב "מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו" (יומא פה:). אבל עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר, לכך ישב משה מיד אחרי יום הכיפורים לשפוט בין אדם לחבירו. טעם נוסף הוא שמשה עלה להר סיני מיד אחר מעמד הר סיני עם הנחיה לעם ישראל "אהרן וחור עמכם מי בעל דברים יגש אליהם" (שמות כד יד), אך עדיין לא נודע להם משפט התורה דיני השומרים והנוקין והודאות והלואות, הם הכירו רק את הדין ש"המוציא מחבירו עליו הראיה", כדי להחזירו לחזקת בעליו. וכשירד משה, מיד לאחר יום הכיפורים שבו נאמר למשה "סלחתי כדברך", והודיע להם את המשפטים המפורשים בתורה, התעוררו דינים ומשפטים רבים בכל ישראל, לישיב מיד לשפוט אותם להודיע להם את חלוקי המשפטים ואופניהם.

"בעבור ישמעו העם בדברי עמך" (שמות יט ט)

הרמב"ן חולק על האבן עזרא שטוען שמטרת הפסוק היא לחזק את האמונה בנבואת משה את אלו מישראל שהיו עדיין מסופקים בנבואתו, כי למרות שכתוב "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" (שמות יד לא) הדבר נאמר אחרי שנאמר "וירא ישראל" שהכוונה לחלק מעם ישראל ולא כל ישראל, לכן נאמר "בעבור ישמעו העם בדברי עמך", את עשרת הדברות, "וגם בך יאמינו", שאתה נביאי, ומעתה יתאמת אצלם עניין הנבואה. לפי הרמב"ן מה שנאמר "אנכי בא אליך בעב הענן", הוא שאתה תיגש אל הערפל ואז "בעבור ישמעו העם בדברי עמך", כשהעם ישמע בעצמו את דברי אליך אז הם בעצמם יהיו בדרגת נבואה, ולא שיאמינו לנבואה מפי אחרים. "וגם בך יאמינו לעולם", לנצח בכל הדורות, ואם יקום בקרבם נביא או חולם חלום שיטען כנגד דברך, הם יכחישו אותו מיד, משום שהם ראו בעיניהם ושמעו באזנם שהגעת למעלה העליונה בנבואה, ולכן אמר "בעבור ישמעו העם בדברי עמך", כי כשהעם ישמע את דברי מתוך האש וידעו שאני ה' מדבר עמך אז הם יאמינו בדברי וגם יאמינו בך לעולם.

"משה ידבר והא-לקים יענו בקול" (שמות יט ט)

פלא גדול הוא שכל ישראל, שהתפרסו בשטח של שלוש פרסאות, שמעו כולם את קולו של משה וזאת למרות שהיה שם גם את קול השופר ברקע שצריך היה ראוי לעכב את קולו של משה, רבינו בחיי מסביר שהכתוב מסביר את הנס הגדול הזה בכך ש"משה ידבר", משה אמר את הדברים, "והא-לקים יענו בקול", הא-לקים נתן לו כח וסייע בקולו שיוכל להגביהו בשיעור שישמעו כל ישראל את קולו ויבינו ממנו.

"פן יהרסו אל ה' לראות ונפול ממנו רב" (שמות יט כא)

לכאורה לא ברור מה הקשר בין מה שכתוב "פן יהרסו אל ה' לראות" שיגרום לכך ש"ונפל ממנו רב"? מבאר ה"משך חכמה" שכתוב "ברוב חכמה רוב כעס" (קהלת א יח) וכתוב "וסביביו נשערה מאוד" (תהלים נ ג) מהם לומדים שככל שהאדם שלם יותר בצורתו ושכלו התגבר על החומריות, כך בעת הנפילה ההפסד גדול יותר. ורואים זאת גם בדברים הגשמיים, שככל שאיכות החומר גבוהה יותר כך יפסד יותר כאשר הוא יכלה לגמרי. לכן, היות שהקב"ה ראה שעם ישראל עתיד לעשות את העגל, ויפלו מישראל כשלשת אלפי איש, אילו היו ישראל במעלה עליונה יותר ובהשגה גבוהה יותר, אז בעוון העגל לא היה נשאר משונאיהן של ישראל שריד ופליט. לכן אמר "פן יהרסו אל ה' לראות" כלומר הגביל אותם ברמה, כדי שבעת שיחטאו העגל "ונפל ממנו רב", ויפול מהם כשלשת אלפים איש. כלומר כיון ש"אל יהרסו אל ה' לראות" הגבלתי את השגתם הרוחנית אזי הם יהיו נידונים כשוגגים ולא כמזידים.

"וידבר א-להים את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' א-להיך" (שמות כ ב)

מפרש רבי העשיל ב"חננוכת התורה" על פי המדרש שהקב"ה נראה לישראל בפנים זועפות ובפנים שוחקות, לכן אמר להם אף על פי שאתם רואים כמה מראות מכל מקום "אנכי ה'".

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם:

אליהו בן חמו בר אסתר, סעדיה בן חמו בר אסתר, יוסף בנימין בר חביבה, אריק שלום בר גורג'יה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חננוכת בית" ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-30:20

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315